

TTES:n muuttuneiden vuosilomamääräysten soveltamisohje

Kunnallisen tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimuksen (TTES) määräystä vuosiloman siirtämisestä työkyvyttömyyden vuoksi ja määräystä vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskemisesta ja maksamisesta on muutettu.

Vastaavat muutokset on tehty kuukausipalkkaisen henkilöstön osalta Kunnalliseen yleiseen virka- ja työehtosopimukseen ja niistä on tiedotettu erikseen yleiskirjeellä 13/2013.

Muutokset perustuvat vuosilomalaisissa tapahtuneisiin muutoksiin. Huomattakoon, että kunta-alalla muutokset tulevat voimaan myöhemmin ja vuosilomapalkkaa sekä lomakorvausta koskevat muutokset on toteutettu eri tavalla kuin vuosilomalaisissa.

54 § Vuosiloman siirtäminen työkyvyttömyyden vuoksi

TTES:n 54 § 1 momentin määräyksen mukaan työntekijällä on oikeus siirtää vuosilomaa ja säästövapaata sairauden, synnytyksen tai tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden vuoksi.

Määräystä on muutettu ensinnäkin siten, että loman ja säästövapaan aikana ilmenevän työkyvyttömyyden perusteella siirto-oikeus on jo ensimmäisestä työkyvyttömyyspäivästä lukien.

Toisin sanoen aikaisemmin sopimuksen 54 §:n 2 momenttiin sisältynyt 7 päivän karenssia koskenut määräys on poistettu, joten siirto-oikeus on samansisältöinen siitä riippumatta alkaako työkyvyttömyys ennen lomaa tai säästövapaata taikka niiden aikana.

54 § 1 momentin määräystä on täsmennetty siten, että työkyvyttömyyden vuoksi tapahtuva vuosiloman ja säästövapaan siirtäminen koskee niitä lomapäiviä, jotka sijoittuvat työkyvyttömyysajalle. Mikäli työkyvyttömyysaika ei koske koko vahvistettua vuosilomajaksoa, työntekijä on vuosilomalla työkyvyttömyysajan ulkopuolisen ajan.

Pyytäessään vuosiloman siirtoa työkyvyttömyyden vuoksi työntekijälle maksetaan työkyvyttömyysajalta palkka sairausajan palkkana sitä koskevien määräysten ja edellytysten mukaisesti.

Vuosiloman ja säästövapaan siirto edellyttää, että työntekijä pyytää siirtoa. Kuten aikaisemminkin, lääkärintodistuksen tai muun luotettavan selvityksen esittäminen katsotaan siirtämistä koskevaksi pyynnöksi.

Siirtopyyntö tulee esittää, mikäli mahdollista, ennen loman alkamista tai muutoin ilman aiheetonta viivytystä.

54 § 2 momentin mukaan työntekijän tulee työnantajan pyynnöstä esittää työkyvyttömyydestään lääkärintodistus. Kunnat/kuntayhtymät voivat harkintansa mukaan päättää myös siitä, että työkyvyttömyyden osoittamiseksi riittää terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antama todistus.

Tältä osin saattaa olla tarpeen uusia menettelyohjeet ja tiedottaa niistä henkilöstölle.

Vuosiloman siirtämistä koskevia uusia määräyksiä sovelletaan 1.3.2014 lukien pidettävään vuosilomaan riippumatta siitä, minkä lomanmääräytymisvuoden lomasta on kysymys. Tämä koskee myös 1.3.2014 lukien pidettäviä säästövapaita.

Siirretty vuosiloma annetaan 54 §:n 3-4 momenttien määräysten mukaisesti. Määräysten sisältöä ei ole muutettu.

55 § Vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskeminen ja maksaminen

Mikä muuttuu ja mikä pysyy ennallaan

Nykyisen 55 §:n 2-3 momenttien määräyksen pääsäännön mukaan tuntipalkkaisen työntekijän vuosilomapalkka lasketaan kertomalla keskituntiansio luvulla 1,5 sekä tuntimäärällä, joka ilman vuosilomaa olisi ollut työntekijän työvuoroluettelon mukaista säännöllistä työaika taikka kolmivuorotyössä lomapäivien lukumäärällä ja keskimääräisen säännöllisen täyden vuorokautisen työajan tuntimäärällä. Lomakorvaus puolestaan lasketaan kertomalla edellä tarkoitettu korotettu keskituntiansio lomakorvauspäivien lukumäärän ja keskimääräisen säännöllisen täyden vuorokautisen työajan tulolla.

Esimerkki 1

Täyttä työaika tekevä päivätyöntekijä, jonka työaika ei ole muuttunut lomanmääräytymisvuoden aikana eikä ennen loman pitämistä on viisi viikkoa vuosilomalla.

Vuosilomapalkka lasketaan $1,5 \times KTA \times (5 \times 38,25)$.

Pääsääntö pysyy ennallaan, mutta 1.3.2014 lukien sellaisen tuntipalkkaisen työntekijän vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskenta muuttuu, jonka säännöllinen työaika ja vastaavasti palkka muuttuvat lomanmääräytymisvuoden aikana tai lomanmääräytymisvuoden päätyttyä ennen vuosiloman alkamista. Muutoksen johdosta vuosiloman vuosilomapalkka ja lomakorvaus koostuvat kahdesta eri tavoin lasketusta palkan osasta (vrt. kuukausipalkkaisen varsinainen palkka ja lomarahaa).

Toinen osa perustuu koko lomanmääräytymisvuoden keskimääräiseen työaikaan ja laskennassa käytetään korottamatonta keskituntiansiota. Päivätyössä vuosilomapalkan perusteena eivät tässä tilanteessa ole työvuoroluettelon mukaiset tunnit, vaan tuntimäärä on vuosilomapäivien ja keskimääräisen täyden säännöllisen vuorokautisen työajan mukainen. Yksittäinen vuosilomapäivä voi siten työvuoroluettelossa olla päivätyössä esimerkiksi 7-8 tunnin pituinen, mutta vuosilomapalkan laskennassa käytetään 7,65 tuntia.

Toinen osa lasketaan kertomalla keskituntiansio luvulla 0,5 sekä tuntimäärällä, joka ilman vuosilomaa olisi ollut työntekijän työvuoroluettelon mukaista säännöllistä työaika. Tämä tuntimäärä on siis suoraan riippuvainen maksuajankohdan säännöllisen työajan pituudesta, eivätkä

siihen vaikuta lomanmääräytymisvuoden aikana tapahtuneet työajan muutokset.

Keskeytymätöntä ja keskeytyvää kolmivuorotyötä koskevat uudet vastaavat määräykset 54 § 6 momentissa.

Esimerkki 2

Päivätyöntekijä tekee työsopimuksensa mukaan täyttä työaikaa ajalla 1.4.2014-30.9.2014 ja 50 % täydestä työajasta 1.10.2014 lukien toistaiseksi. Hänen keskimääräinen työaikaprocenttinsa on lomanmääräytymisvuoden 1.4.2014-31.3.2015 aikana $(6 \times 50):12 + (6 \times 100):12 = 75 \%$.

Viiden viikon pituisen vuosiloman vuosilomapalkka lasketaan:
 $(KTA \times 75 \% \times 25 \times 7,65) + (0,5 \times KTA \times 5 \times 38,25 \times 50 \%)$.

Esimerkki 3

Päivätyöntekijä tekee työsopimuksensa mukaan 50 % täydestä työajasta ajalla 1.4.2014-30.9.2014 ja täyttä työaikaa 1.10.2014 lukien toistaiseksi. Hänen keskimääräinen työaikansa on lomanmääräytymisvuoden 1.4.2014-31.3.2015 aikana 75 %.

Viiden viikon pituisen vuosiloman vuosilomapalkka lasketaan:
 $(KTA \times 75 \% \times 25 \times 7,65) + (0,5 \times KTA \times 5 \times 38,25)$.

Milloin on kysymys säännöllisen työajan ja palkan muutoksesta

Määräystä sovelletaan niissä tilanteissa, joissa säännöllisen työajan pituuden muutoksesta ja siten myös palkan määrästä sovitaan työnantajan ja työntekijän kesken. Määräystä sovelletaan myös silloin kun työnantaja päättää osa-aikaistaa työntekijän, ei kuitenkaan työajan lyhennyksenä toteutettavaan lomautukseen.

Muuttunut määräys tulee sovellettavaksi sekä silloin kun työaika lisääntyy että silloin, kun se vähenee. Työaika ja vastaavasti palkka muuttuvat muun muassa, kun henkilö jää osa-aikaeläkkeelle, osatyökyvyttömyyseläkkeelle, osittaiselle hoitovapaalle tai osa-aikaiselle sairauslomalle ja kun osittainen hoitovapaa tai osa-aikainen sairausloma päättyy.

Sen sijaan tässä tarkoitettu työajan ja palkan muutos ei ole esimerkiksi pelkkä siirtyminen keskeytymättömästä kolmivuorotyöstä päivätyöhön taikka päinvastoin, mikäli työaikaprocentti ei samalla muutu.

Voimaantulo

Vuosilomalain muutoksen voimaantuloajankohdasta poiketen vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaa koskevat TTES:n muutokset tulevat voimaan 1.3.2014 lukien siten, että lomanmääräytymisvuoden 1.4.2013–31.3.2014 aikana tapahtuneet tai tapahtuvat säännöllisen työajan ja palkan muutokset otetaan huomioon.

Jos työaika muuttuu maaliskuussa 2014, kertyneistä säästövapaista maksetaan lomakorvaus, joka lasketaan pääsäännön mukaan (53 §). Jäljellä olevan vuoden 2013 vuosiloman palkka tai lomakorvaus maksetaan

samoin pääsäännön mukaan. Sen sijaan vuoden 2014 vuosiloman ja säästövapaan palkka tai lomakorvaus lomanmääräytymisvuodelta 1.4.2013-31.3.2014 lasketaan käyttäen uutta määräystä, jossa otetaan huomioon säännöllisen työajan muutos.

1.4.2013–31.3.2014	1.4.2014–31.3.2015	1.4.2015–31.3.2016
säännöllinen työaika ja palkka muuttuvat	vuoden 2014 vuosilomapalkka määräytyy keskimääräisen työaikaprocentin mukaan	

Jos työaika ei ole muuttunut lomanmääräytymisvuoden 1.4.2013-31.3.2014 aikana, mutta muuttuu esim. syyskuussa 2014 ja työntekijä pitää vuoden 2014 lomasta talvilomaa esim. lokakuussa 2014, lomapalkan laskentaan noudatetaan uutta määräystä keskimääräisestä työaikaprocentista, joka on tässä tapauksessa tuo koko lomanmääräytymisvuoden ajan samana pysynyt työaikaprocentti. Merkitystä uuden määräyksen noudattamisella on siitä syystä, että kaksiosaisen lomapalkan toinen osa maksetaan todellisen työajan tuntimäärän mukaan.

1.4.2013–31.3.2014	1.4.2014–31.3.2015		1.4.2015–31.3.2016
	työaika ja palkka muuttuvat	2014 lomapalkka 2013-14 työaika-prosentti	2015 lomapalkka määräytyy 2014-15 keskimääräisen työaikaprocentin mukaan

Vuosilomaa voidaan 52 § 7 momentin perusteella sopia pidettäväksi jo lomanmääräytymisvuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien, jolle lomakausi sijoittuu. Mikäli työaika muuttuu loman aikana tai sen jälkeen ennen lomanmääräytymisvuoden päättymistä, vuosilomapalkka määräytyy uuden määräyksen mukaisesti. Pääsäännön mukaan maksettu vuosilomapalkka korjataan muutoksen tapahduttua vastaamaan 5-6 momentin mukaista palkkaa.

Tilanteessa, jossa henkilön työaika on muuttunut lomanmääräytymisvuoden aikana ennen kuin loma pidetään (52 § 7 mom.) tai kun lomalle lähtiessä tiedetään työajan muuttuvan ennen lomanmääräytymisvuoden päättymistä, vuosilomapalkka maksetaan noudattaen uutta määräystä keskimääräisestä työaikaprocentista. Tällöin vältytään jälkikäteiseltä korjaamiselta.

Vuosilomakirjanpito

Vuosilomapalkka ja lomakorvaus voivat vastaisuudessa määräytyä eri perusteilla riippuen siitä, onko säännöllinen työaika pysynyt ennallaan vai muuttunut ja eräissä tapauksissa maksettavaksi voi tulla tuntipalkan sijaan prosenttiperusteinen vuosilomapalkka (56 §). Tästä syystä vuosilomakirjanpitoon tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota, jotta tiedetään, minkä vuoden vuosilomasta on kyse ja millä perusteella kyseisen lomavuoden vuosilomapalkka ja lomakorvaus maksetaan. Loma-ajan palkka voi näin ollen muuttua kesken vuosiloman, jos eri vuosien vuosilomaa pidetään yhtäjaksoisesti.